

РЕЦЕНЗИЯ

на докторска дисертация на тема:

„Стилове на взаимодействие в класната стая”
(“Styles of interaction in the classroom”)

Докторант: Maria Dimitrios Okoutsidou (Мария Димитриос Окутсиду)

Научна специалност: Педагогическа и възрастова психология

Рецензент: проф. д-р Станислава Стоянова

Докторската дисертация е посветена на интересна тема и полезна за педагогическата практика. Представен е оригинален труд.

Дисертацията е на английски език, а авторефератът е на български език.

Дисертацията се състои от увод, три глави, списък с литературни източници и приложения.

При изложението на теоретичната част на дисертационния труд са разгледани теоретични концепции на различни автори – З. Фройд, К. Юнг, К. Хорни и други. Много подходящо е разгледана теоретичната концепция на А. Адлер във връзка с тематиката на дисертационния труд.

Препоръчвам на докторантката да се фокусира в теоретичната част на дисертационния си труд в по-голяма степен върху демократичния и авторитарния стил на взаимодействие, защото те са в основата на

разработката ѝ, свързани с интерпретацията, която тя прави на прилаганите методики и резултатите по тях.

Препоръчвам прецизиране на терминологията, свързана с дизайна на изследване - препоръчвам термин «topic» за предмет на изследване, а не “tasks”, както е написано в дисертационния труд в раздели 2.2. и 2.2.1.

Целта на изследването и трите хипотези са правилно формулирани.

Липсват някои задачи, свързани с провеждане на изследване сред учители с авторитарен стил на взаимодействие с учениците, както и задача, свързана със сравняване на резултатите по различните скали при двете групи учители.

Изследваните учители в дисертационния труд са 120 български учители. Темата на дисертацията позволява да се направи и крос-културно сравнение с гръцки учители.

За провеждане на изследването са използвани три скали:

- "Educational abilities. Components of teachers' mastership" – на стр. 82 от дисертационния труд; „Педагогически способности. Елементи на учителското майсторство“ – на стр. 14 от автореферата;
- “Character traits and emotional-will range” – на стр. 83 от дисертационния труд; „Особености на характера и емоционално-волевата сфера“ – на стр. 14 от автореферата;
- “Features of their cognitive activity” – на стр. 83 от дисертационния труд; „Особености на познавателната дейност“ – на стр. 14 от автореферата.

Скалите са от модифицирана методика („Survey – professio gram” – на стр. 82-83 от дисертационния труд; „Анкета – професиограма“ – на стр. 14 от автореферата), публикувана от български автори, за които скали докторантката извежда норми и посочва и тяхната надеждност. Методиките са поместени в приложение.

Резултати от научно психологично изследване на английски език се докладват само в просто минало време (past simple tense) и така би трябвало да бъде навсякъде в частта за резултати от дисертационния труд.

Резултатите от изследването са представени в текст, таблици и графики.

За да бъде доказана първата хипотеза («Хипотеза 1: Самооценката на изследваните учители в реален план („това, което съм аз“) е свързана със самооценката на изследваните учители в идеален план („това, което искам да бъда аз“) по скалите „Особености на характера и емоционално-волевата сфера“; „Особености на познавателната дейност“» – на стр. 12 от автореферата; «Hypothesis 1: The self-assessment of the participating teachers in real plan ("What I am") is related to the self-assessment of the participating teachers in ideal plan ("What I want to be") on the scales “Character traits and emotional-will range” and “Features of their cognitive activity”» – на стр. 81 от дисертационния труд), е приложен регресионен анализ за установяване на взаимовръзката между посочените променливи, както показват данните в таблици от 1 до 6. Първата хипотеза се доказва.

За да бъде доказана втората хипотеза («Самооценката на изследваните учители с авторитарен стил и с демократичен стил при взаимодействието им в класна стая с ученици в реален план („това, което съм аз“) не е свързана със самооценката на изследваните учители с авторитарен стил и с демократичен стил при взаимодействието им в класна стая с ученици в идеален план („това, което искам да бъда аз“) по скалата „Педагогически способности. Елементи на учителското майсторство“» – на стр. 12 от автореферата; «The self-assessment of the teachers with authoritarian style and democratic style of interaction in the classroom with students in real plan ("What I am") is not related to the self-assessment of the participating teachers with authoritarian style and democratic style of interaction in the classroom with students in ideal plan ("What I want to be") on the scale “Educational abilities. Components of teachers’ mastership”» – на стр. 81 от дисертационния труд), е приложен регресионен анализ за установяване на взаимовръзката между посочените променливи. Таблици от 7 до 9 включително представят данни за частта от хипотезата, свързана със скалата „Педагогически способности.

Елементи на учителското майсторство“ (“Educational abilities. Components of teachers’ mastership”) при учителите с авторитарен стил на взаимодействие. Таблицы от 10 до 12 включително представят данни за частта от хипотезата, свързана със скалата „Педагогически способности. Елементи на учителското майсторство“ (“Educational abilities. Components of teachers’ mastership”) при учителите с демократичен стил на взаимодействие. Данните показват, че втората хипотеза се доказва.

За да бъде доказана третата хипотеза («Хипотеза 3: Самооценката на изследваните учители в реален план („това, което съм аз“) по скалата „Педагогически способности. Елементи на учителското майсторство“ е свързана със самооценката на изследваните учители в реален план („това, което съм аз“) по скалата „Особености на характера и емоционално-волевата сфера“») - от стр. 12 от автореферата; «Hypothesis 3: The self-assessment of the teachers in real plan ("What I am") on the scale “Educational abilities. Components of teachers’ mastership.” is related to the self-assessment of the teachers in real plan ("What I am") on the scale “Character traits and emotional-will range”») - от стр. 81 от дисертационния труд), е приложен регресионен анализ за установяване на взаимовръзката между посочените променливи. Таблицы от 13 до 15 включително представят данни, свързани с тази хипотеза. Третата хипотеза се доказва ($t=2.992$; $p=.004$), като е налице правопрпорционална ($b=0.257$), макар и слаба връзка ($r=.293$) между двете променливи, като 8,6% от зависимата променлива (“Character traits and emotional-will range” – от стр. 115 от дисертационния труд) се обяснява с влиянието на независимата ($R^2=.086$) променлива (“Educational abilities. Components of teachers’ mastership” - от стр. 114-115 от дисертационния труд).

В дисертационния труд са направени изводи и заключение с обяснения на получените резултати, свързани с издигнатите хипотези, основани на теоретични концепции и резултати и на други автори. Предложени са и някои препоръки за подобряване на стиловете на

взаимодействие между ученици и учители. Изводите и препоръките биха могли да се разширят, да бъдат представени по-задълбочено.

В заключение мога да заявя, че дисертационният труд има своите достойнства, свързани с полезността на разработката за практиката. Препоръките и бележките в тази рецензия са свързани най-вече с прецизиране на терминология, задачи и по-фокусирано придържане в теоретичната и заключителната част от дисертационния труд към концепции за демократично и авторитарно взаимодействие, на които се основава изследователската част от дисертационния труд.

Докторантката показва умения за обработване и представяне на резултати от изследване, демонстрира иновативен подход към изследваната проблематика. Изразявам своята подкрепа за получаване на образователната и научна степен „доктор” от Maria Dimitrios Okoutsidou (Мария Димитриос Окутсиду).

29.09.2016 г.

Благоевград

Рецензент:

проф. д-р Станислава Стоянова